REFUGIATS A CATALUNYA
1936-1939

Nens fent cua per recollir la llet distribuida pel centre assistencial Hospital de les Colònies Estrangeres, a Barcelona. [novembre de 1936-1937]. Autor: No identificat. Referència: ANC1-1-N-4970. Codi doc ANC@ula 2385.

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

ANC
Arxiu Nacional de Catalunya

Nom alumne/a:	
Grup / Matèria:	
Data:	

1. INTRODUCCIÓ A L'ACTIVITAT

Sovint ens arriben notícies de col·lectius de persones que fugen d'un lloc per motiu d'una guerra o per persecucions religioses o polítiques i cerquen la solidaritat i l'ajut d'altres persones. Se'ls anomena *refugiats*.

Durant la Guerra Civil espanyola (1936-1939) Catalunya va rebre una allau de refugiats que fugien del territori conquerit pels franquistes i de la línia de front

- Qui eren?
- Per què venien a Catalunya?
- Com se'ls va atendre?
- Quines conseqüències tindrà aquest fenomen per a Catalunya? I per a Espanya?

A continuació et proposem l'anàlisi d'un conjunt de fotografies que es conserven a l'Arxiu Nacional de Catalunya que et permetran aprofundir en aquells fets, amb l'objectiu d'entendre algunes de les conseqüències de la Guerra Civil per a la ciutadania.

Aprendràs, a més, a analitzar imatges d'arxiu com a font d'informació històrica i t'iniciaràs en el plantejament d'hipòtesi per a la recerca i en la metodologia de recerca històrica.

2. OBSERVEM LES IMATGES

Pots localitzar els documents en l'aplicació ANC@ula, posant com a criteri el codi del document (codi doc. ANC@ula) o bé, a partir de la cerca per dossier temàtic: "Refugiats a Catalunya.1936.1939"

2.1. Organització del grup de treball:

– Es divideix la classe en grups. Cada grup analitzarà una sèrie d'imatges, seguint les pautes i en traurà conclusions parcials que després posarà en comú amb tot el grup-classe

2.2. Identificació dels documents

- Busqueu a l'aplicació ANC@ula cadascun dels documents que corresponen al vostre grup i completeu la identificació (o peu del document), a partir de la fitxa de descripció que us dóna l'Arxiu:

2.3. Observació i anàlisi dels documents

- Repartiu-vos les imatges entre els membres del grup, i feu cadascú al menys una fitxa d'identificació i anàlisi del document:

  – Fitxa d'identificació i anàlisi del document d'imatge fotogràfica
  – Pautes per a la realització de la fitxa

- En grup, comenteu les imatges a partir de les preguntes que trobareu a continuació.

  En el requadre de la dreta, anoteu: Ob, A, C, H, Co, per indicar si cadascuna de les qüestions us porta a fer observació, anàlisi, comparació, hipòtesis o conclusions

3. ESTABLIM ALGUNES CONCLUSIONS

- Cadascun dels grups redactarà un text amb les conclusions a què ha arribat després de l'observació dels documents i tenint en compte que caldria mirar de donar resposta a les preguntes inicials:
    - Qui eren els refugiats?
    - Per què venien a Catalunya?
    - Com se'ls va atendre?
    - Quines conseqüències tindrà aquest fenomen per a Catalunya? I per a Espanya?

  Recordeu que caldrà distingir molt bé allò que formuleu com hipòtesi d'allò que han estat observacions.

4. SÍNTESI I PLANTEJAMENT D'HIPÒTESI

- Poseu en comú les observacions que heu fet en els diferents grups i, conjuntament, redacteu al menys tres hipòtesi per explicar quines seran les conseqüències per a Catalunya de l'allau de refugiats que rep durant la guerra civil espanyola.
- Expliqueu què caldria fer per poder contrastar cadascuna de les hipòtesi plantejades

OBSERVACIÓ D'IMATGES.
GRUP 1. l'Evacuació dels refugiats

	Mare amb els seus fills intentant arribar a un transport durant l'evacuació de Cerro Muriano, al front de Còrdova. 5 de setembre de 1936. Autoria: Hans Namuth / Georg Reisner (atribuït) Referència: ANC1-1-N-3952. Codi doc. ANC@ula: 2361.
	Referència: ANC1-1-N-4805. Codi doc. ANC@ula: 2360.
	Referència: ANC1-1-N-5363. Codi doc. ANC@ula: 2362.
	ANC1-1-N-5411. Codi doc. ANC@ula 2363

	Referència: ANC1-1-N-5404. Codi doc. ANC@ula: 2364.
	Referència: ANC1-1-N-5602. Codi doc. ANC@ula: 2427.
Documents d'ampliació	Codi doc ANC@ula 2405

- Descriviu què hi veieu en les imatges.

- Quins sistemes de transport utilitzen les persones per traslladar-se?

- Hi ha molts homes joves? Argumenteu la resposta

- En una imatge es veuen soldats. Segueixen la mateixa direcció que els civils?

- Cap a on van els soldats i cap a on els civils?

- Fixeu-vos en la vestimenta, creieu que tots són pobres?

- Us sembla que procedeixen de pobles o també de ciutats?

- Què carreguen amb ells?

- De què fugen?

- Què creieu que esperen trobar allà on es dirigeixen?

- Què transmet l'expressió de les persones de les imatges?

- Aquestes fotografies us recorden alguna imatge que hagueu vist recentment a la televisió o als diaris? Amb quin conflicte estava relacionada?

OBSERVACIÓ D'IMATGES.
GRUP 2. l'atenció que reben els refugiats a Catalunya

	"Com arriben els refugiats" (G-10). Arribada a l'Estació de França, Barcelona. Postal editada pel Comissariat de Propaganda. 1936-1937 Autor: No identificat Referència: ANC1-1-N-5606. Codi doc. ANC@ula: 2426
	Referència: ANC1-1-N-1811. Codi doc. ANC@ula: 2376.
	Referència: ANC1-1-N-1293. Codi doc. ANC@ula: 2365.
	Referència: ANC1-1-N-1696. Codi doc. ANC@ula: 2367

	ANC1-1-N-2159. Codi doc. ANC@ula 4147
Documents d'ampliació	Codi doc ANC@ula 2401; 2397

- Els llocs on s'allotgen els refugiats us sembla que tenen moltes comoditats?

- Aquesta situació es podia allargar molt? Per què?

- Què calia fer per atendre als refugiats? (penseu en el menjar, la higiene, la sanitat, l'escola...)

- Fixeu-vos en els cartells que hi ha enganxats a la façana de l'edifici, en la imatge codi doc ANC@ula 2367. Expliqueu el significat de la pancarta i relacioneu-lo amb la resta de cartells.

- Què creieu que esperen les persones que hi ha al davant de l'edifici?

- Els menjadors populars atenien a totes aquelles persones que no tenien prou recursos per garantir la seva alimentació, tant si eren refugiats com si no. Relacioneu les imatges amb codi doc 2367 i 4147a imatge. Quina situació es reflecteix?

- A partir d'aquestes imatges, reflexioneu sobre les conseqüències que tindrà l'arribada massiva de refugiats a Catalunya i anoteu les que considereu que poden ser més rellevants

OBSERVACIÓ D'IMATGES.
GRUP 3. Les diferents campanyes de solidaritat que s'hi organitzen

	Assistència ciutadana a una tòmbola organitzada en benefici de les víctimes del feixisme, a Barcelona. 1 al 7 de març de 1937. Autor: No identificat Referència: ANC1-1-N-3216. Codi doc. ANC@ula: 2369
	Referència: ANC1-1-N-1889. Codi doc. ANC@ula: 2371.
	Referència: ANC1-1-N-2874. Codi doc. ANC@ula: 2372.
	Referència: ANC1-1-N-5182. Codi doc. ANC@ula: 2373.

	Referència: ANC1-1-N-1891. Codi doc. ANC@ula: 2374
Documents d'ampliació	Codi doc ANC@ula 2403

- Quines activitats de solidaritat s'organitzen?

- Quina mena d'ajut es busca?

- A qui es vol ajudar?

- Qui són els feixistes?

- Per què es demana ajut per a Madrid? Per què hi ha pancartes que es refereixen a Madrid com a heroic?

- De quants refugiats es parla en la imatge de l'exposició?

- Què es pretén amb aquesta exposició?

OBSERVACIÓ D'IMATGES.
GRUP 4. L'atenció als nens refugiats a Catalunya

Moltes famílies arriben refugiades a Catalunya durant la Guerra Civil, però també hi ha molts nens que arriben sols, gràcies a l'ajut de sindicats i organitzacions que s'encarreguen de treure'ls del perill de la guerra.

	Nens fent cua per recollir la llet distribuïda pel centre assistencial Hospital de les Colònies Estrangeres, a Barcelona. [novembre de 1936-1937]. Autor: No identificat. Referència: ANC1-1-N-4970. Codi doc ANC@ula 2385.
	Referència: ANC1-1-N-4973. Codi doc. ANC@ula: 2375
	Referència: ANC1-1-N-2013. Codi doc. ANC@ula: 2384
	Referència: ANC1-1-N-3605. Codi doc. ANC@ula: 2377

	Referència: ANC1-1-N-2801. Codi doc. ANC@ula: 2379
	Referència: ANC1-1-N-1415. Codi doc. ANC@ula: 2380
	Referència: ANC1-1-N-3540. Codi doc. ANC@ula: 2383
	Referència: ANC1-1-N-1343. Codi doc. ANC@ula: 2378.
Documents d'ampliació	Codi doc ANC@ula 2387; 2388

- La imatge codi doc 2375 correspon a un taller mecànic que va ser habilitat com a refugi. Aquest fet et fa pensar que hi devia haver suficients edificis amb bones condicions per atendre els nens?

- Hi ha algun indici que et faci pensar que els nens refugiats continuen en contacte amb les seves famílies?

- Per què creus que els nens fan escola?

- En la imatge codi doc. 2383 apareixen uns nens que alcen el puny al pas d'un avió. Amb quin dels dos bàndols es relaciona aquest símbol?

- La imatge codi doc 2384 reflecteix la cua de nens que van a l'Hospital de les Colònies estrangeres del Carrer Camèlies de Barcelona a buscar llet. Què t'indica aquest fet sobre l'abastament d'aliments a la ciutat?

- Què et suggereix la imatge codi doc. 2385?

CONCLUSIONS PARCIALS.

GRUP 1. L'evacuació dels refugiats

CONCLUSIONS PARCIALS.

GRUP 2. L'atenció que reben els refugiats a Catalunya

CONCLUSIONS PARCIALS.
GRUP 3. Les diferents campanyes de solidaritat que s'hi organitzen

CONCLUSIONS PARCIALS.
GRUP 4. L'atenció als nens refugiats a Catalunya

SÍNTESI I PLANTEJAMENT D'HIPOTESI

- Hipòtesi 1

Què caldria fer per validar aquesta hipòtesi?

- Hipòtesi 2

Què caldria fer per validar aquesta hipòtesi?

- Hipòtesi 3

Què caldria fer per validar aquesta hipòtesi?